

Sivistyspalvelujen lausunto Kirkkonummen kunnan metsästrategiasta ja siihen liittyvistä liitteistä

Kunnallistekniikan kunnossapitopalvelut on pyytänyt 18. joulukuuta lähettämässään sähköpostissa lausuntoa Kirkkonummen kunnan metsästrategiasta ja siihen liittyvistä liitteistä. Lausuntoaika päättyy 19.1.2024.

Strategian päivityksellä pyritään vastaamaan muuttuneisiin metsien monikäytön haasteisiin, päivittämään termistöä ja kartoittamaan metsien mahdollisuuksia mm. osana kunnassa tehtävää ilmastotyötä.

Kunnan metsät sivistyspalvelujen näkökulmasta

Sivistyspalvelujen näkökulmasta kunnan omistamat metsät ovat monella tapaa tärkeitä niin vapaa-aikapalvelujen kuin myös varhaiskasvatus- ja opetuspalvelujen kannalta.

Varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa oppimisympäristöt laajenevat varsinaisten toimitilojen ja päiväkotien ja koulujen piha-alueiden ulkopuolelle. Kunnan varhaiskasvatuksessa korostuu kestävään elämäntapaan kasvattaminen, joka pitää sisällään muun muassa ympäristökasvatuksen ja liikunnalliseen elämäntapaan kasvattamisen. Ulkona oppiminen on tärkeä osa varhaiskasvatusta. Toimipaikat voivat esimerkiksi halutessaan viettää koko päivän luonnossa, lounaan voi tilata suoraan metsään ja lepohetken voi viettää riippukeinussa tai teltassa.

Kirkkonummen metsien ja muiden luontoalueiden merkitys tulee ilmi esimerkiksi Kirkkonummen varhaiskasvatuksen kehittämistä Kirkkonummi-seikkailussa, joka kokoaa yhteen tietoa retkikohteista ympäri Kirkkonummea ja kannustaa perheitä retkeilemään luontoalueilla. Myös varhaiskasvatuksen ulkona oppimisen tukikohdiksi toteutetut kotarakennukset kuvaavat luonnossa tapahtuvan kasvatuksen merkitystä.

Perusopetuksen opetussuunnitelmassa painotetaan ilmasto- ja kestävyyskasvatuksen tärkeyttä. Koulun yksi tehtävä on kestävä tulevaisuuden rakentaminen. Perusopetuksen arvoperusta pohjautuu kestävä elämäntavan välttämättömyyteen, ja opetuksen tehtävänä onkin edistää tällaista elämäntapaa. Opetussuunnitelmassa kestävä kehityksen edistäminen nähdään osaksi sivistystä. Metsät ja luontoympäristöt ovat keskeisiä ilmasto- ja kestävyyskasvatukseen liittyvien teemojen kannalta, mutta samanaikaisesti Kirkkonummen metsät tarjoavat monipuolisia oppimisympäristöjä myös laajemmin eri aiheiden opetuksessa.

Vapaa-aikapalvelujen osalta Kirkkonummen metsäalueilla sijaitsee muun muassa merkittäviä **ulkoilu- ja** retkeilykohteita, jotka tunnetaan laajasti myös kunnan ulkopuolella. Lisäksi hyvin saavutettavissa olevat metsät tarjoavat asukkaille mahdollisuuksia myös virkistytymiseen, ulkoiluun ja moninaiseen liikuntaan osana arkea. Metsäalueet ovat myös kirkkonummelaisten seurojen ja yhdistysten toiminnan

paikkoja. Kirkkonummen metsäalueilla on merkitystä myös kunnan lakisääteisessä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työssä, sillä ne tukevat kuntalaisten aktiivista elämäntapaa, kiinnittymistä kotikuntaan ja sen monimuotoiseen luonnonympäristöön, terveysliikunnan ja urheilun mahdollisuuksia sekä kohtaamisia ja yhdessä harrastamista.

Kestävän elämäntapaan kasvattaminen ja kestävän kehityksen näkeminen osana sivistystä on yhä tärkeämmässä roolissa sivistyspalvelujen toteuttamista. Kirkkonummella sivistyspalveluilla on erinomaiset edellytykset toteuttaa kestävyys-teemoja kasvatuksessa muun muassa juuri ainutlaatuisen, kotiympäristöstä saavutettavan luonnon sekä moninaisten metsäalueidensa ansiosta. Mahdollisuus kestävän elämäntavan edistämiseen ja ulkona tapahtuvaan oppimiseen voidaan nähdä lisäävän Kirkkonummen vetovoimaa sekä työntekijöiden että asiakkaiden osalta.

Huomiota metsästrategiasta

Metsästrategiassa on sinänsä tunnistettu metsien moninaiset arvot, mutta nämä arvot eivät näy strategian kokonaisuudessa eikä strategia ohjaa riittävästi moninaisten arvojen huomioon ottamisessa. Esimerkiksi luvussa 1.4 kunnan metsien hoito, käyttö ja hallinnointi määrittyy metsätalouden toteuttamiseksi. Strategian päättävä virke ”Ilmastolliset, ekologiset ja sosiaaliset arvoperiaatteet eivät saa kohtuuttomasti rajoittaa ja/tai rasittaa metsien taloudellista käyttöä” ilmentää sitä, että strategiassa ei ole pystytty vastaamaan erilaisiin metsiin liittyvien arvojen ja käyttötapojen vaatimuksiin tasapainoisesti.

Kirkkonummen metsästrategiaan kuuluvissa liitteissä on kuvattu käsittelyperiaatteet RAMS 2020 -luokissa, mitä sivistyspalvelut pitää tärkeänä. Strategiassa ei kuitenkaan osoiteta mihin luokkaan kukin metsäalue kuuluu. Tämä on strategian selvä heikkous ja vaikeuttaa myös lausunnon antamista, sillä strategiasta ei käy ilmi, mikä eri alueiden tuleva käyttötapaluokitus on. Näin ollen on mahdollista, että joillekin alueelle osoitetaan sellaista metsäkäyttöä, joka ei tunnista alueen olemassa olevaa käyttöä ja sen vaatimuksia. Sivistyspalvelut katsoo, että metsästrategiassa olisi tarkoituksenmukaista osoittaa eri metsäalueiden käyttöluokat avoimesti.

Metsästrategiassa ja sen liitteissä on myös keskenään ristiriitaisuuksia. Se ei esimerkiksi salli aukkohakkuita virkistysmetsiin, mutta toisaalta liitteissä mainitaan jopa 2 hehtaarin kokoiset avohakkuut juuri virkistysmetsiin. Sivistyspalvelut huomauttaakin, että avohakkuut voivat muuttaa aluetta niin perustavanlaatuisesti, että alueen virkistysarvot heikkenevät huomattavasti. Koska Kirkkonummen kunnan omistamat metsät ovat pääsääntöisesti virkistyskäytössä, tulisi strategiassa olla lähtökohtana ikärakenteeltaan vaihteleva ja monikerroksinen puusto.

Kirkkonummen kunnan metsäalueet ovat kuntalaisille ja kunnan palveluntuotannolle tärkeitä monella tavalla. Sivistyspalvelut pitää tärkeänä, että kuntalaisten osallistuminen mahdollistetaan aidosti ja selkeästi myös hoitosuunnitelmien

valmisteluvaiheessa. Myös strategiassa on tarkoituksenmukaista tuoda esille kyselyistä saatu kuntalaispalaute ja sen yhteys laadittuun strategiaan.